

BALISCHE SPREEKWOORDEN

EN

SPREEKWOORDELIJKE UITDRUKKINGEN,

DOOR

R. VAN ECK.

Naar aanleiding van het verzoek der redactie, – zie Afl. 6 deel XIX van dit tijdschrift, – heb ik gemeend onderstaande *Balinesche spreekwoorden* en *spreekw. uitdrukkingen*, door mij gedurende mijn tweejarig verblijf alhier, zoo uit den mond des volks als uit volksgeschriften (kidoeng) opgeteekend, niet te mogen achterhouden. Gelijk de lezers weten, worden balische typen, jammer genoeg! op de drukkerij gemist, en was ik dus wel genoodzaakt alles in holl. karakter weer te geven; ik vertrouw evenwel dat mijne transskripsie – althans voor hen, die met het Javaansch bekend zijn – geen of weinig moeielijkheden zal opleveren. Ik heb daaromtrent nog alleen op te merken dat de *h*, hoewel aan het begin van een woord *stom* zijnde, in navolging van de inlandsche schrijfwijze, bijbehouden is, terwijl de verschillende uitspraak van den klinker *e*, door *ě*, kan ook *e* blijven, (stomme *e*) *é* (lange-zachte *e*) en *è* (korte scherpe *e*) wordt aangeduid. De *â* klinkt als *a* met halfgesloten mond uitgesproken, en kan dus niet, gelijk wel eens beweerd is, door *a^{eu}* worden weergegeven.

Voor hen, die de letterlijke beteekenis dezer spreekwoorden, voor zoover die niet door ons is opgegeven wenschen te kennen, heb ik van alle woorden, welke niet in een Javaansch of Maleisch woordenboek te vinden zijn of aldaar in eene andere, gewijzigde beteekenis voorkomen, eene korte vertaling laten volgen, en daaraan tevens hier en daar even korte opmerkingen toegevoegd, die tot recht verstand van de Balineesche grammatika noodig zijn. De lezer vergete hierbij slechts niet dat de redactie „losse aantekeningen” gevraagd heeft, en uitvoerigheid hier alzoo ongepast zou zijn. Spoedig, zoo vertrouw ik, zullen geleerde en minder geleerde leden van het Genootschap gelegenheid te over hebben om deze zoo merkwaardige en tot hiertoe te weinig bekende taal, in al haar eigenaardigheden te leeren kennen. Moge dit weinige er slechts toe bijdragen om velen naar die kennis-making te doen verlangen, dan reken ik mij voor de genomen moeite ruimschoots beloond.

Den lezer heil!

Kambingé tĕkĕn kajoené djoedjoek.

Een geit tegenover een opstaanden boom.

Beteekenis: Zoo lang iemand in hoogheid gezeten is heeft ieder eerbied voor hem; nauwelijks echter is hij gevallen of zelfs de geringste man meent het recht te hebben hem met minachting te behandelen.

tĕkĕn, aan, met, en enz. van *tĕka* en *hing*?

Bikasé mamboejoeng sampi.

Doen als eene vlieg welke zich op eene koe nêerzet.

Bet. Iemand die gaarne overal bij is en met alles mee wil doen, maar steeds zorgt dat hij, zoodra er onraad is, buiten schot blijft.

bikas Jav. Wdb. *biksā*.

boejoeng vlieg, — *djaran* paardevlieg.

Opm. Volgens zeggen van de inlanders zetten die vliegen zich bij voorkeur dicht bij den staart neer, zoodat ze noch door den bek noch door den staart kunnen bereikt worden.

Ng'lèbang ngikoehin.

Loslaten en bij den staart vasthouden.

Bet. Iemand die zich houdt als of hij bij eene of andere zaak niet het minste belang heeft, maar een oogenblik later van het tegendeel blijken geeft.

Ng'lèbang, causat. vorm van *ng'lèb*, afgeleid van *h'lèb* los, losgelaten.

ngikoehin, transit. vorm van *ngikoeh*, afgeleid van *hikoeh* staart.

Aanm. Dit spreekwoord is ontleend aan het hanegevecht, waar twee hanen, voor de strijd aanvangt, tegen el-

kander losgelaten, maar terstond wêer gescheiden worden, om te zien of ze al dan niet aan elkander gewaagd zijn.

4.

Sangkoer mahabët djamprah.

De staartelooze gedraagt zich als een die een staart heeft (als boven aan het hanegevecht ontleend).

Bet. Een gering man die als een aanzienlijke gekleed is; ook: een domoor die over dingen praat waarvan hij niets weet.

Sangkoer eigenl. kort en *djamprah* weelderig, lang, van den staart.

mahabët intransit. w.w.: manieren hebben, van *habët*, manier, gedrag enz.

5.

Koenang-koenang hanaroeng sasik.

De vuurvlieg meet zich met de maan.

6.

Koeping ng'liwatin landoek.

Het oor wil grooter zijn dan de hoorn.

Bet. Gewoonlijk toegepast op leden van de laagste kaste, die in eenig opzicht den toon willen aangeven; — ook: een kind dat wijzer wil zijn dan zijne ouders.

7.

Tjabol hanoengkap langit.

Een dwerg die naar de lucht grijpt.

Bet. Een soedra, die distriktshoofd wil worden, iets wat voor eenige jaren nog tot de ongehoorde dingen behoorde.

8.

Pèrot mangëntoengin.

De kreupele valt het eerst aan (ontleend aan het hanegevecht).

Bet. Een halve dwaas die overal het hoogste woord voert.
mangěntoengin van *hěntoeng*, eigenl. werpen, toewerpen,
 smijten.

9.

Sat ngělangin sěgarā.

Als het overzwemmen van de zee.

10.

Koedijang někěpin handoesé.

Hoe zal men rook insluiten?

en 11.

Boekā njapoetin hanginé.

Als den wind in een kleed wikkelen.

Bet. In het algemeen: al wat tot de onmogelijkheden
 behoort.

Sat = boekā, als, evenals, gelijk.

ngělangin van *hělang*, zwemmen.

njapoetin van *sapoet*.

12.

Njěboerin hapi.

In het vuur dompelen.

Bet. Iemand eene taak opdragen waaraan het grootste
 gevaar verbonden is;— iemand naar eene plaats zen-
 den, waar veel tijgers zijn.

13.

Tra bisā mēsijat kalaning wěngi.

Des nachts niet kunnen vechten.

Bet. Iemand die bang is voor zijne vrouw, hoeveel te
 meer als hij voor den vijand staat.

14.

Ngakolongan batoen boetohé.

Zijn scrotum is hem in den strot geklommen.

Bet. Een man die bedeesd en bang is als eene vrouw.

15.

Boeká tjitjing ngantjoetang hikoeh.

Als een hond die van zijn staart een kantjoet maakt.

Bet. Iemand die door den rechter in het ongelijk gesteld is en beschaamd naar huis gaat.

tjitjing = hond.

ngantjoetang van *kantjoet*, een langwerpige stuk kleed dat, tusschen de beenen door, voor en achter in den gordel wordt gestoken, om op reis, bij regenachtig weer enz. het bovenkleed op te houden.

16.

Bobabé tēkēd ka tiloe.

Liegen tot aan het oorsmeer.

Bet. Iemand die de onbeschaamdste leugens vertelt en doet als of hij 't niet hoort wanneer een ieder hem voor leugenaar uitschelt.

Liegen zonder te blozen.

bobab liegen, leugen, grootspraak.

tēkēd van *tēka di?* terwijl *ka* misschien voor de welluidendheid hier bijgevoegd wordt.

Mal. *sampej ka*.

17.

B'roek takil.

Een leêge klappernoot tot een pak gemaakt.

Bet. Iemand die veel praat en den schijn aanneemt van veel te weten, maar in werkelijkheid *leeg*, d. w. z. zeer dom is.

takil = *nakil*; inpakken, inwikkelen.

Leeg staat hier tegenover *vol* van den buik, welk laatste de gewone uitdrukking is voor: zeer geleerd.

18.

Nj'lepny'lep tahin djaran di tēngahné kēboen.

Een paardenvijg glinstert, maar van binnen is 't enkel drek.

Bet. Van iemand die innemend, vleierend spreekt, — maar in zijn hart u allerlei kwaad toewenscht; gehuichelde vriendschap.

tahin djaran van *tahi* en *djaran*. In den regel wordt de bezitting uitgedrukt door de beide woorden onmiddellijk achter elkander te plaatsen: gaat echter het eerste woord op een klinker uit dan moet de lettergreep steeds door eene *n* gesloten worden.

těngah né of anders *hé*, al naar de meer of minder sterke uitspraak van den voorgaanden medeklinker.

19.

Tong dadi hěnggoengin ban masaboek dadoewā.

Twee buikbanden aanhebben maakt iemand niet geleerd.

Bet. Men kan priester zijn en toch weinig weten; in het algemeen: niet berekend zijn voor het ambt dat men bekleedt.

Tong en *tidong* = Mal. *boekan*.

hěnggoengin, eigenl. grooter schijnen dan men is, afgeleid van *hěnggoeng*: een klein soort kikvorschen, die zwaar geluid doen hooren.

masaboek dadoewā = twee buikbanden aanhebben, wat tot de onderscheidingsteekenen van den priester behoort.

ban en *bahan*, door, van wege;— verkrijgen.

20.

Rěsik-rěsikan hoedangngé (tahiné di těrasé).

Schoon gewasschen als een garnaal (die haar vuil op den kop heeft).

Bet. Iemand die tienmaal daags een bad neemt, maar vergeet zijn bed, huis en erf schoon te houden.

teras en *těndas* = hoofd.

21.

Měsoewah sahi-sahi těndasé masih korěng.

Elken dag zich kammen en toch het hoofd vol schurfft hebben.

Bet. Iemand die steeds zijn werk verkeerd of ten halve doet.

sahi-sahi, elken dag, den ganschen dag, van *hahi* dag.

22.

Koedoe-koedoe mĕgobā mĕlah-njamboeng ladoeng t'warā bisā.
(Eene vrouw) die naar schoonheid streeft— en niet eens een ladoeng kan aaneenlasschen,

Bet. In het algemeen: naar eer en aanzien staan; maar vergeten zijn werk te doen.

koedoe-koedoe, vergelijk Jav. koedoe.

gobā = aangezicht, voorkomen, gelaat.

m'lah = goed, schoon, mooi.

ladoeng = de afgesneden draden op het weefgetouw.

23.

G'dé g'dé bantang gĕdang di tĕngahné hĕmoeh.

Een zeer groote papajastam die van binnen week is.

Bet. Iemand, die op het oog zeer sterk is maar niets verdragen kan.

bantang, stam van een uitgestorven of uitgehouwen boom.

24.

Ne' g'dé g'dé tandoek kĕbo di tĕngahné bolong.

Een groote koehoorn die van binnen hol is.

Bet. Iemand die een geleerd voorkomen heeft en dommer is dan een koe.

25.

Ngĕmpoek djagoeng Bajoeng kropodan tra mahan hangkoeh.

Zwellen als djagoeng uit Bajoeng — zij maken groot geweld (in den pot) maar verzadigen niet.

Bet. Iemand die steeds het woord wil hebben, doch niets dan onzin uitkraamt.

Ngĕmpoek = zwellen, uitzetten van wat geweekt wordt.

Bajoeng, een dorp in Bang'li waar een groot maar slecht soort djagoeng geteeld wordt.

kropod-an, het knarsen en knetteren van boonen enz., die geroosterd worden.

hangkoeh, vergelijk Jav. I.

26.

Boekâ ngamah kroepoeké gèdènan kroewakan.

Als het eten van kroepoek dat (onder het roosteren) uitzet en (gekauwd wordende) knarst en kraakt (maar bij 't doorslikken tot een onbeduidend iets gereduceerd is).

Bet. Iemand die veel van zich doet spreken doch bij nader onderzoek een onbeduidend man blijkt te zijn.

ngamah van *hamah* = eten.

kroepoek, een stuk uit het binnenste gedeelte van eene buffelhuid, dat gedroogd en geroosterd wordt.

Zie Jav. Wdb.

27.

Broewag-broewag sahang djarak toesing hadâ goenanâ.

Brandhout van den djarangboom knettert hard maar verwarmt niet: letterl. heeft geen nut.

Bet. Een werk of eene zaak die met veel beweging en onkosten begonnen wordt, maar geen voordeel afwerpt.

Broewag, knappen, knetteren van brandhout (sahang).

toesing of *sing* = *t'ra* en *t'wara*.

Het hout van den djarak ontvlamt niet maar smeult slechts.

goenanâ = *goena* en *ha*; *ha* pers. en bez. vnw. van den 3° pers.

28.

Boekâ gèdangé moewani — (*maboenga dogèn*).

Als de mannelijke papaja (die slechts bloemen draagt).

Bet. Een aanzienlijke die op niets dan op fraaie klederen roemen kan.

moewani = man, mannelijk.

dogèn = maar, slechts.

29.

Tjèrik-tjèrik poenjan sotong ngalèsé pasti.

De sotongboom is zeer klein maar stevig.

Bet. Iemand die klein van persoon maar tevens sterk is.

tjèrik en *tjènik* = klein.

poenjan = boom, struikgewas.

sotong, naam van een struikgewas, welks hout als zeer sterk geroemd wordt.

30.

Tjnik tjènik tabijâ-krinji lalahé pasti.

Krinjipeper is klein maar buitengewoon scherp (sterk).

Bet. Als 29.

tabijâ, peperplant; *krinji*, naam van een bijzondere soort peper.

lalah, scherp, bijtend van iets.

31.

Grojoh grojoh godèl kèbo krèng pèsan.

Een waggelend kalf dat toch zeer sterk is.

Bet. Iemand met een zwak uitzicht behoeft niet altijd

zwak te zijn; in 't algemeen: schijn bedriegt.

godèl, in 't algemeen: jong van eene koe, paard enz.

krèng = sterk, stevig, gespierd.

pèsan en *pisau* = zeer, ten eenemale.

32.

Lijëp-lijëp balëman samboek.

Sluimeren als eene ingerekende klapperschil.

Bet. Van iemand die in gezelschap schijnbaar zit te droomen als begreep hij niets van hetgeen besproken wordt; nauwelijks echter wordt hij aangesproken of het blijkt dat men met een verstandig man te doen heeft.

Lijëp-lijëp, vergelijk Jav.

balëman, in 't algemeen: ingerekend vuur.

samboek = klapperschil, die aangestoken, lang smeult, maar nauwelijks wordt angeblazen of zij ontvlamt.

33.

Pajoek proengpoeng misi (mahisi) brëm.

Een gebarste pot met brëm gevuld.

Bet. Een gebrekkig, leelijk man die veel verstand heeft.

brëm = geliefkoosde geestrijke drank uit rijst getrokken.

34.

Dëgag-dëgag hi Délëmé njanan tjangkingá tékèn hi T'walèn.

Hi Délëm moge kwaadspreken van hi T'walèn, deze zal hem de handen op den rug binden.

Bet. Achter den rug kwaad van iemand spreken, maar in diens tegenwoordigheid met den mond vol tanden staan.

Hi Délëm: naam van een slaaf van Siráwaná.

Hi T'walèn: " " " " " Si Bimá; beide personen uit de wajang bekend.

tjangkingá van *tjangking*, de handen op den rug gebonden en *ha* = Mal. *nja* achter werkw. Zie onder 27.

35.

Tj'nik tj'nik hi Tolé njanan hanak gëdënan djërihangá.

Hi Tolé is zeer klein maar grooten worden door hem op de vlugt gejaagd.

Bet. Als 29.

Hi Tolé: kleine jongens die zich in het gevolg van een vorst bevinden doch hier alleen uit de wajang bekend.

36.

Tjënik-tjënik lëlasan gëdé-gëdé djëringá (djërihangá).

De tuinhagedis is klein, doch groote dieren verliezen het tegen haar.

Bet. Als 29. Die niet sterk is moet slim zijn.

lələsan, tuin- of grashagedis, waarvan de inlanders vertellen dat ze zelfs een tijger op de vlugt jaagt.

37.

Ləngit-ləngit lələsan (marə kləbin məlahib).

Zoo mak als een lələsan. (Pas losgelaten gaat ze op de vlugt). Lett.: veinzen als een ləlipan.

Bet. Van een kind, of wel van een slaaf, die onder het oog des meesters ijverig werkt, doch zoodra deze weg is, luiert of uitloopt.

marə = pas, op het oogenblik.

məlahib van *lahib* = vlugten, weggaan enz.

38.

Boekə padanggə həndjəkin.

Als betreden gras.

Bet. Iemand die beweert op vertrouwelijk voet met zijn vorst of hoofd te staan, maar, zoodra deze verschijnt, in de onderdanigste houding voor hem nēerhurkt; ook van opstandelingen die zich slechts voor een tijd rustig houden.

padang = gras.

həndjək = *həndjik*.

39.

Bikasə mamboejoeng djəmoet.

Zich als een gevangen vlieg gedragen, die n. l. rustig is zoo lang ze zich voelt vastgehouden.

Bet. Iemand die voor moedig wil doorgaan, maar steeds de eerste de beste gelegenheid waarneemt om zijn vijand den rug toe te keeren.

djəmoet, verouderde uitspraak van *djəmak*, nemen, aannemen — grijpen.

40.

Boekə ngədjok balanggə mahadadoewa t'warə bakat.

Die twee sprinkhanen tegelijk wil vangen krijgt er niet één.

Bet. Van iemand die alles tegelijk wil leeren of doen.
ngědjoek = hědjoek = vangen, grijpen, vastgrijpen.

balang = Jav. walang.

bakat = bahan, krijgen, verkrijgen, vinden.

41.

Koelit tingkihé di těmboké.

De schil van eene kamiri tegen den muur.

Bet. Een hardvochtig man, die geen medelijden kent;
 ook van ongezeggelijke kinderen.

42.

Sěmoené měmbijas hěntjěhin.

Zijn gezicht is als (droog) zand, waarop iemand watert.

Bet. Een man die om niemand of niets geeft en niet
 verbleekt, wat men ook van hem zegge.

*sěmoe = uitdrukking van het gelaat — wat op het ge-
 zicht te lezen staat. Zie Jav. Wdb.*

bijas = zand. hěntjěh = urine — ngěntjěh.

43.

Ngadowang pajoek djakan.

Zijn rijstpot leêg op het vuur hangen.

Bet. Ergens heen gezonden worden en zijn boodschap
 vergeten; in 't algemeen: zijn plicht niet doen.

ngadowang van kado: te vergeefs, zijn doel missen, enz.

djakan: njakan = rijstkookten.

44.

Né měgahé di hoemâ k'nâ hěndoet.

Die op de sawah werkt wordt met modder bespat.

Bet. Waarmede men omgaat, daarmede wordt men be-
 smet; ook: die zich met eens anders zaak bemoeit
 geraakt ligt in moeite.

hoemâ = rijstveld = sawah.

45.

Hanak toesing nawang tĕpoeng pamor.

Hij kan meel niet van kalk onderscheiden.

Bet. Iemand zoo dom dat de meest gewone dingen hem onbekend zijn.

nawang van *tawang*, kennen, weten.*pamor* = kalk - sirikalk.

46.

Tani kangin-tani kawoeh.

't Oosten noch 't Westen (weten).

Bet. Als 45.: Voor den Balinees het grootste bewijs van domheid.

47.

Boekà kampil dĕdaloenĕ.

Als de vleugels van eene vliegende witte mier.

Bet. Voor alles wat kort van duur is.

kampil, vleugel, vlerk.

48.

Goerit wĕsi.

Als de klank van ijzer, of: op ijzer slaan.

Bet. Iemand op wien men vast vertrouwen kan; trouw zijn in het vervullen van gedane beloften.

49.

Taloeh hapit batoe.

Een ei tusschen twee steenen.

Bet. In een of andere moeielijkheid geraakt zijn, zoodat men niet weet wat te doen om er zonder schade af te komen; ook gezegd van het verschijnen voor een vorst, die op alles let.

50.

Bangkoeng pajah tĕpĕn doerĕn.

Een doodmagere zeug die in de dorens valt.

Bet. Hetzelfde als ons: de paarden, die de haver verdienen, krijgen haar niet; ook toegepast op een jongman, die maanden of jaren lang de ouders zijner toekomstige vrouw als knecht gediend heeft, en eindelijk moet aanzien dat een ander hun schoonzoon wordt.

bangkoeng, zeug; *pajah*, doodmager.

tépèn, op iets vallen.

doerèn = doeri.

51.

Toejoek ngajah makatang l'lèn.

Zich moé werken terwijl een ander het loon ontvangt.

Bet. Als 50.

toejoek = vermoeid, afgemat.

ngajah = in heeredienst arbeiden.

l'lèn = ander, anders.

52.

Boekä hanaké nĕgĕn gong.

Als iemand die de gong draagt (bij optochten).

Bet. Zich in de dienst van zijn' meester afsloven en toch voortdurend beknord worden; ook: 't is soms goed zich op een afstand te houden, (gelijk de gong het mooist uit de verte klinkt).

hanaké = *hanak* = mensch, kind, men.

nĕgĕn = op den schouder dragen.

53.

Jèn tra kamoelan g'lah hĕdä njoewangä — jèn kamoelan g'lah to bĕnĕh ban djoewang.

Wat iemand oorspronkelijk niet toebehoort behoeft hij niet in ontvangst te nemen, maar het is goed aan te nemen wat ons eigendom is.

Bet. Als ons: dien de schoen past, trekke hem aan — en omgekeerd.

g'lah = hebben, bezitten, eigen.

hĕdä = Mal. djangan.

djoewang: zie boven.

to en *hěnto* = dat.

běněh = Jav. *běněr*.

54.

Ngatak bětěngungan ngokèk mara hěnjitan pakělísat.

Als een kikvorsch, die zijn gekwak laat hooren zoo- lang het veld onder water staat, maar doodstil is als het land droog ligt.

Bet. Een arm man die in den oogsttijd al zijn inkomsten verteert.

Ngatak, intransit. w.w. met den neusklank, beteekenende: op iets gelijken. *Katak*, is de naam van een kikvorsch- soort, welke zich het liefst in de sawah's ophoudt.

bětěngungan van *bětěng* = nat, bewaterd enz.

ngokèk = het geluid van kikkers.

hěnjit = droog, opgedroogd.

55.

Lěga lěgahan bangkoengé ngoetak bikasé.

Weldoen als eene brakende zeug.

Bet. Van iemand die steeds gereed is anderen te helpen, maar ook zorg draagt dat iedereen weet hoe goed hij is, of: het verzoek van een vriend terstond inwilligen en achter den rug over diens lastigheid zich beklagen.

ngoetak van *hoetak* = braken.

bikas = handeling, gedrag enz.

56.

Dajané manggoel gambang.

Zich voordoen als de panggoel waarmede de gambang geslagen wordt.

Bet. Van twee personen, die zeer met elkander bevriend zijn, maar in het gezelschap van anderen zich houden als of zij elkander vreemd zijn; — ons: twee handen op één buik.

manggoel van *panggoel*, een instrument in den vorm van een stemvork, doch veel grooter.

daja, Zie Jav. Wdb. III.

57.

Panak-panak kětimoeni soebā h'měd tidikā.

Als men kleine komkommers genoeg bekeken heeft, eet men ze op.

Bet. Iemand die een jong meisje als kind aanneemt en het, groot geworden, aan zijne lusten opoffert.

panak = kind.

h'měd = verzadigd van iets zijn, walgen.

tidik, een zeer laag woord voor eten.

soebā = Mal. *soedah*.

58.

Pipis sělahé měbadé limā likoer.

Vijf en twintig duiten is hetzelfde als 20 + 5 duiten.

Bet. Gelijk ons: de zaak is zoo breed als ze lang is, of: van den wal in den sloot geholpen worden.

měbadé = raden, gissen, schatten.

59.

Boekā hanak manjoehoen madoe mawadah glasé tong tahan njitjipin.

Als iemand die honig in een glas op het hoofd draagt maar er niet van geproefd heeft.

Bet. Eene schoone vrouw zien maar haar niet tot de zijne kunnen maken.

manjoehoen van *soehoen* = op het hoofd dragen.

60.

Pětané manis njakitin basang.

Een zoet woord maakt den buik ziek.

Bet. Men behoort zich voor een vleier in acht te nemen.

pětá = woord, gezegde, spreken.

basang = buik: het hart van den Balinees.

61.

Boeká sijap l'kèn lělipané (sing n'doemoenin mēnang).

Als de kip en de hagedis (die het eerst aanvalt wint het).

Bet. Die het eerst eene aanklacht bij den rechter indient wordt gewoonlijk in het gelijk gesteld.

sing verkorting van *hasing* = wie, al, welke.

doemoen = Jav. *dimin.*

62.

Poehoek sangkoer hatjěpok lantás tra mahikoet.

Een kwartel die eenmaal zijn staart kwijt is zal nooit meer een staart dragen.

Bet. Iemand die eenmaal een slechten naam heeft, wordt nimmer meer vertrouwd, of: een ontslagen beambte, onverschillig of hij al dan niet schuld heeft, blijft steeds buiten betrekking.

poehoek = Mal. *gěmak.*

hatjěpok eenmaal, eens.

63.

Boeká hanak manjèsèr ban sèsèr kěrěp-doengki langah.

Als iemand die met de sèsèr vischt en wel een digt net maar een vischmand vol gaten gebruikt.

Bet. Iemand die alle krachten inspant om een of ander machtig te worden, doch, het eenmaal verkregen hebbende, hoogst onverschillig daaromtrent is.

doengki = een van bamboe gevlochten vischmand.

64.

Hajam mará mēkoeroeng.

Een kemphaan die voor 't eerst onder de kooi komt.

Bet. Iemand die eene nieuwe betrekking aanvaard heeft en nog niet goed van zich af durft spreken;— een

jongeling die pas den huwbaren leeftijd bereikt heeft en nog bedeesd is tegenover de vrouwen.

65.

Bělétang di linggahé.

Tegenhouden op het breede.

Bet. Geen uitweg weten; in een gesprek zóo in het nauw gebracht worden dat men niets meer te antwoorden heeft.

linggah = breed, uitgestrekt.

66.

Boeká pètapan rokoné.

Naar den aard eener cigaar.

Bet. Gelijk ons: den slakkegang gaan; van lieden die niet huishoudelijk met hun geld omspringen.

pètapan?

67.

Mèkananak hěnot, měká g'lahé sing hěnot.

Eens anders oog zien, zijn eigen oog niet zien.

Bet. Lieden die zich steeds met de zaken van hun buurman bemoeien, maar hun eigen werk verwaarloozen.

měká eigenl. spiegel, hier op het oog toegepast.

68.

Pag'han hanaké h'not-pag'han g'lahé sing h'not.

Eens anders tanden ziet men, zijn eigen tanden niet.

Bet. Als boven.

pag'han van *pag'eh* (Mal. *pager*), hier op *gebit* toegepast.

69.

Sěmoet di matananak hěnot-gadjah di mata g'lahé sing hěnot.

Eene mier in eens anders oog merkt men op, maar een olifant in zijn eigen oog ziet men niet.

Bet. Als ons: den splinter in het oog des broeders

Bali-Boelèlèng   October 1870.

